

Регламенту Верховної Ради України [1]. Щодо підзаконних актів, то оптимальним варіантом є визначення у законах чітких термінів прийняття підзаконних актів органами виконавчої влади на підставі і з метою реалізації закону, що здебільшого і робить законодавець, та їх своєчасна реалізація виконавчою владою. Актуальним є вирішення проблем меж функціонування органів влади. З одного боку, законодавцю слід дотримуватися меж нормотворчої конкретизації, не втручатися у сферу діяльності органів виконавчої влади. У той же час, не можна перетворювати бланкетну норму права, закріплену у законі у засіб делегування законодавчих повноважень парламентом іншим суб'єктам. В такому разі приписи підзаконних нормативних актів можуть вихолостити положення законів. Загалом, є потреба у формуванні загальносистемного підходу у сфері реалізації законодавчої техніки.

Література

1. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лют. 2010 р. № 1861-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 14-15, № 16-17. Ст. 133.

УДК 321:004(477)(043.2)

Древаль Ю.Д., д. держ. упр.,
Національний університет цивільного захисту України,
м. Харків, Україна

СПІВВІДНОШЕННЯ СВОБОДИ І БЕЗПЕКИ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ПРАВОРОЗУМІННЯ

Проблематика співвідношення свободи і безпеки існувала споконвічно, як споконвічним було прагнення людини до якихось ніким не обмежених дій (свобода) та водночас намагання якимось чином обмежувати цю свободу (як правило, з міркувань забезпечення безпеки як для соціуму та держави, так і для окремої людини).

Співвідношення свободи і безпеки є історичною категорією, яке з часом видозмінювалося та навіть набувало якісно нових форм. Відомо, що уже в античні часи мислителі ставили питання щодо місця людини у сфері суспільних (державних) інтересів та забезпечення безпеки як загальноцивілізаційного феномену. Зокрема, Цицерон з-поміж багатьох проблем життєдіяльності на перше місце ставив якраз проблему безпеки. Широко відоме і платонівське розуміння безпеки, яке загалом зводилося до заходів щодо «попередження шкоди державі». Першим же філософом, який наприкінці XVII століття безпосередньо звернувся до зазначеної

проблематики, був Френсіс Бекон (див., напр., його працю «Листи і життя» – «*The Letters and the Life*»).

Сучасне ж розуміння такого співвідношення базується на широковідомому вислові, який вперше озвучив Бенджамін Франклін наприкінці XVII століття: «Ті, хто готові пожертвувати нагальною свободою заради малої дешиці тимчасової безпеки, не гідні ані свободи, ані безпеки» («*Those who would give up essential Liberty, to purchase a little temporary Safety, deserve neither Liberty nor Safety*»).

Загалом же у суспільній свідомості сформувалася уява, що «ці дві цінності певною мірою протистоять одна одній, тому що коли ми розширюємо територію свободи, може ставати менше безпеки і навпаки, більше безпеки - менше свободи» [1]. Така уява на пострадянському просторі найперше завдячує авторитарному та тоталітарному минулому, якому якраз і була властива дихотомія «або – або», чи стосовно даного предмету зацікавлення. – «свобода *versus* безпека»). Разом з тим, наведений дихотомічний розподіл деякою мірою властивий і сучасним політичним системам та державам із задекларованим демократичним режимом.

На сьогодні ж таке протиставлення значною мірою завдячує як поверховому тлумаченню свободи і безпеки, так і недостатній увазі призначенню сучасної держави як основного гаранта прав і свобод людини. Природно, що не слід і гіперболізувати зазначені категорії (широко відомий вислів: «Абсолютна свобода для вовків - це смерть для овець»!).

Основним же регулятором у даному відношенні якраз і виступає держава в особі її органів, яка визначає основні «правила гри» та контролює процес їхнього дотримання.

Усвідомлення сутності державного забезпечення окресленої сфери суспільних відносин має ґрунтуватися на загальних знаннях щодо сутності праворозуміння та нормативно-правового регулювання. Найперше це стосується категорії «право», яка у загальному розумінні означає можливість певного роду поведінки (гасло: я маю право!), а в більш конкретному розумінні – як складний суспільний та політико-правовий феномен, який розділяють на «природне право» та «позитивне право» (якраз у такому контексті правомірним видається використання категорії «праворозуміння»).

Також відомо, що природне право – це сукупність правил, які відбивають загальнолюдські уявлення про принципи, на яких мають базуватися взаємовідносини між людьми (а тому є вічними і незмінними, як сама природа); це загальноприйняті у цивілізованому суспільстві правила співжиття, які не створюються свідомими діями людей.

Позитивне право – це таке право, що існує внаслідок його утвердження певним уповноваженим органом або особою.

В останньому контексті якраз і набуває конкретного звучання категорія «суб'єктивне право» - як міра юридично можливої поведінки, що задовольняє інтереси певної особи; належить окремим особам чи суб'єктам, і полягає в наявності в кожного з них певних юридичних можливостей.

З огляду на зазначене на увагу заслуговує і категорія «невід'ємні права». При цьому О. Пушкіна вважає за необхідне особливо наголосити на тому, що роль доктрини природного права полягає не стільки у виділенні тих чи інших прав людини (адже про право на життя, право на свободу думки, право на власну громадянську позицію писали ще античні мислителі та юристи), скільки у запропонованому способі їх обґрунтування, коли вони набули ознак невід'ємності та невідчужуваності [2, с. 18].

Відтак «свобода» і «безпека» є взаємодоповнюваними та взаємозалежними категоріями, які у політико-правовому вимірі найперше набувають форми прав і свобод людини. Призначенням же сучасної правової держави є чи має стати належне правове забезпечення таких прав і свобод, водночас неухильно дотримуючись принципу щодо гармонійного співвідношення свободи і безпеки (безпеки кожної окремої людини, а також національної та державної безпеки).

Література

1. Свобода або/і безпека: міркують філософи та правозахисниця / 22 лютого 2019 року; UA: Радіо Культура. URL: <https://zmina.ua/media/svoboda-abo-i-bezpeka-mirkuyut-filosofy-ta-pravozahysnyczya/>

2. Пушкіна О. Невід'ємні права людини у контексті розвитку доктрини природного права. *Юридична Україна*. 2005. № 6. С. 12-18.

УДК 340.349.6(043.2)

Дувінг В.О., здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Олещенко В.Ю., к.держ.упр.

ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Для українського суспільства проблема національної безпеки у сучасних умовах є надзвичайно актуальною, що обумовлено необхідністю захисту суверенітету і територіальної цілісності держави від посягань на